

Aan:
de leden van de Statencommissie Bestuur,
Financiën en Economie

(i.a.a. de overige statenleden)

Assen, 8 juli 2002

Ons kenmerk 27/6.5/2002005579

Behandeld door de heer J.J. Ottens (0592) 365791

Onderwerp: Voortgang 2001 projecten Noodhulp Molukken

Geachte commissieleden,

Begin 2001 hebben provinciale staten ingestemd met het beschikbaar stellen van € 68.067,- (*f* 150.000,-) aan Novib voor het Integrated Social and Economic Development Programme en € 24.958,- (*f* 55.000,-) aan de Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) voor de aanschaf van twee watertrucks op Ambon.

Wij hebben beloofd u op de hoogte te houden van de voortgang rond deze projecten. Door middel van bijgevoegde notitie doen wij onze toezegging graag gestand.

Een delegatie van de WMD Drenthe, de Commissaris van de Koningin, de heer A.L. ter Beek en gedeputeerde en president-commissaris van de WMD, de heer S.B. Swierstra, hebben begin dit jaar Indonesië bezocht. Daarbij zijn afspraken gemaakt een zevental lokale drinkwatervoorzieningen over te nemen en verder uit te bouwen. Ook zijn afspraken gemaakt over de herbebossing van een perceel op het eiland Bacan. Gedeputeerde staten en de WMD hebben besloten voor dit laatste € 11.345,- beschikbaar te stellen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

J.D. Nauta, griffier

A.L. ter Beek, voorzitter

Bijlage(n):
gm/coll.

Voortgang 2001 projecten Noodhulp Molukken

Inleiding

Achtergrond conflict

Decennialang namen de spanningen tussen moslims en christenen toe. Niet alleen door de verschillen in geloof, maar vooral door toenemende armoede, minder toegang tot (hulp)bronnen en ontkenning van etnische en culturele identiteit. Hierdoor was het mogelijk dat buitenstaanders en lokale "uitdaggers" de verschillende bevolkingsgroepen tegen elkaar uit konden spelen. Gedurende de conflicten die mede daardoor in 1999 uitbraken, zijn de verschillen verder verscherpt.

Fondsen voor noodhulp/wederopbouw

Uit verontrusting over de nijpende situatie op de Molukken, werd in oktober 2000 de landelijke inzamelingsactie "Samen voor de Molukken" gestart. De actie beoogde fondsen te werven voor humanitaire noodhulp, wederopbouw en voor activiteiten gericht op verzoening tussen de strijdende bevolkingsgroepen. Totaal was er € 1.255.400,- beschikbaar voor projecten van het Rode Kruis, Novib, Cordaid en de Stichting Vluchteling. Ook de minister van ontwikkelingssamenwerking stelde middelen voor noodhulp beschikbaar: in 1999 € 726.956,-, in 2000 € 6.387.733,- en in 2001 € 7.564.850,-. Begin 2001 stelde provinciale staten € 68.067,- (f 150.000,-) beschikbaar aan Novib voor het Integrated Social and Economic Development Programme en € 24.958,- (f 55.000,-) aan de Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) voor de aanschaf van twee watertrucks op Ambon.

Ontwikkelingen op de Molukken

In de loop van 2001 is de situatie op de Molukken verbeterd. In februari jl. hebben alle partijen (uitgezonderd RMS en Lhaskar Jihad) op Sulawesi een vredesakkoord getekend. Ondertussen is op de Noord-Molukken eenderde van de vluchtelingen in verschillende subdistricten teruggekeerd en is er sprake van een voorzichtige verzoening tussen christenen en moslims. Er bestaan echter nog steeds spanningen tussen enkele bevolkingsgroepen. Mogelijk leidt dit tot nieuwe conflicten. Ook op de Centraal Molukken gaat het redelijk goed met het verzoeningsproces. Toch zijn er nog voorbeelden van onrust en zijn er regelmatig beschietingen in de stedelijke gebieden. Op de Zuidoost-Molukken hebben vertegenwoordigers van islamitische, katholieke en protestantse gemeenschappen zich verenigd en werken samen om het verzoeningsproces gestalte te geven. Door de relatief harmonieuze situatie heeft deze regio steeds meer vluchtelingen aangetrokken.

WMD

Waterleidingbedrijf Ambon

Het Waterleidingbedrijf DSA is in 1999 van start gegaan en is voor 60% eigendom van de WMD en voor 40% van de gemeente Ambon. De winst die de onderneming maakt, blijft in het bedrijf en dient om het waterbedrijf te versterken. De doelstelling van DSA is duurzame beschikbaarheid van schoon drinkwater gedurende 24 uur per dag, voor alle inwoners van Ambon en op de langere termijn voor de gehele Molukken. Het geweld op de Molukken heeft naast veel dodelijke slachtoffers enorme materiële schade tot gevolg gehad. Desondanks slaagt DSA erin volgens afspraak water aan de klanten te leveren. In 2001 hebben de provincie en de WMD twee watertrucks geschonken om de waterdistributie aan vooral de vluchtelingenkampen en de niet op het net aangesloten inwoners ter hand te nemen.

Watertrucks

De twee watertrucks zijn in bedrijf genomen in juni 2001. Beiden opereren vooral in gebieden waar DSA nog geen water kon leveren; de één in Karang Panjang de ander in Kebun Cengeh. Ook worden de auto's ingezet als storings optreden in de reguliere watervoorziening.

De auto's hebben in de periode juni tot en met december 2001 een kleine zes miljoen liter water gedistribueerd. De inkomsten over deze periode waren Rp 33.615.000,-. Aan de uitgavenkant staan de kosten/aankoop van water, de operationele kosten (inclusief onderhoud) van de trucks (circa Rp 200.000,- per maand) en het salaris van de chauffeur en zijn assistent (circa 20% van het inkomen van de trucks). Geconcludeerd wordt dat de distributie van water gedurende enkele maanden

iets achterbeef bij het streefcijfer. Dit wordt geweten aan storingen in de elektriciteitsvoorziening en de lagere vraag naar water in het regenseizoen.

Resultaten recent bezoek aan Indonesië

Een delegatie van de WMD en de provincie Drenthe (de Commissaris van de Koningin, de heer A.L. ter Beek, gedeputeerde en president-commissaris van de WMD, de heer Swierstra) heeft begin dit jaar Indonesië bezocht om de ontwikkeling van de drinkwatervoorziening in Indonesië te bespreken. Om deze te ondersteunen is een holding, Tirta Drenthe, opgericht. Dit bedrijf zal via lokale dochters een zevental lokale drinkwatervoorzieningen overnemen en verder uitbouwen. Tirta Drenthe zal inventariseren hoe de drinkwatervoorziening, de riolering en de afvalwaterzuivering in Sulawesi en Maluku (Oost-Indonesië) verbeterd kan worden. Ondertussen heeft de WMD al drie waterbedrijven in Noord-Sulawesi onderworpen aan een quick scan: een globale inventarisatie van de kwaliteit en werkwijze.

De nieuwe waterbedrijven voor Sulawesi en Maluku worden georganiseerd naar het Nederlandse nutsmodel zonder onderscheid te maken tussen cultuur en religie. De WMD levert alle expertise tegen marktconforme voorwaarden. De projecten worden gefinancierd door derden (Europese Investerings Bank en subsidies). De organisatie zal bemenst worden door Indonesiërs, behalve de directeur op het hoofdkantoor van Tirta Drenthe in Bandoeng. Na 15 tot 20 jaar kan de Indonesische overheid de bedrijven overnemen tegen een vooraf afgesproken bedrag.

Tijdens de reis zijn ook afspraken gemaakt over de herbebossing van een perceel op het eiland Bacan. Hier wordt 600 ha opnieuw aangeplant met teakhout dat ecologisch verantwoord wordt geproduceerd. De provincie Drenthe en de WMD hebben toegezegd de eerste 50 ha voor hun rekening te willen nemen. Beide partijen stellen hiervoor € 11.345,- beschikbaar.

Novib

Partnerorganisatie Baileo-netwerk

Sinds 1991 werkt Novib samen met haar partnerorganisatie Baileo. Het Baileo-netwerk is een verzameling van 6 NGO's en 2 werkgroepen. Allen zijn lokale, reeds lang bestaande organisaties. De organisaties bestaan voor een groot deel uit vrijwilligersteams die worden ondersteund door professionele krachten. Vrijwilligers en professionele krachten bestaan uit zowel christenen als moslims. Het netwerk voert momenteel vooral rehabilitatie en verzoeningsprogramma's uit in de Zuidoost-Molukken. Daarnaast wordt noodhulp gegeven op Ambon, Seram en Haruku.

Integrated Social and Economic Development Programme

Dit door de provincie Drenthe ondersteunde programma richt zich op rehabilitatie op de Kei-eilanden, Aru en Tanimbar (Zuidoost-Molukken). Het nu volgende overzicht van de activiteiten is gebaseerd op een samenvatting van de voortgangsrapportage over het eerste halfjaar van 2001. De jaarrapportage over heel 2001 is helaas nog niet klaar. Het programma is in 2000 gestart en wordt tot het eind van dit jaar gefinancierd.

Begin 2001 zijn door middel van dialogen, vergaderingen, veldbezoeken en workshops de basisbehoeften van de mensen geïnventariseerd. Er is daarbij onderscheid gemaakt naar gemeenschappen die direct slachtoffer zijn van het conflict, gemeenschappen in gebieden met een hoog percentage vluchtelingen en gemeenschappen die traditioneel toegang hebben tot natuurlijke hulpbronnen. Er is bewust geen onderscheid gemaakt tussen mensen op basis van religie, stam, traditie etc. Op basis van deze inventarisatie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd.

- Human resource ontwikkeling: investering in de capaciteit van mensen zowel op theoretisch als technisch vlak.
- Institutionele ontwikkeling: het secretariaat op Kei Kecil heeft zich hier voornamelijk mee beziggehouden door capaciteitsopbouw van personeel en het ontwikkelen van een institutioneel werkbaar systeem.

- Economische ontwikkeling: activiteiten op het gebied van visserij, landbouw, veeteelt en handel. Het Maluku-programma levert de gemeenschappen hierbij zowel gereedschap als kapitaal. In cijfers uitgedrukt: 60 vissersgroepen (met 446 leden) in 16 kustdorpen hebben bootmotoren en visgerei ontvangen; voor landbouw is kapitaal (110.000 - 1.000.000 Rupiah pp) geleverd aan 37 groepen (443 leden) in 11 dorpen, aan 121 huishoudens zijn koffie- en cacaobonen verstrekt. Er is gegeven of 300 duizend tot drie miljoen Rupiah per groep. Er zijn bovendien 14 vrouwen-groepen gesponsord (164 leden). Vier veeteeltgroepen (24 leden) zijn voorzien van werkkapitaal variërend van 1 tot 2 miljoen Rupiah pp.
- Sociale ontwikkeling, verzoening en rechtsbijstand: Op het gebied van lobby en verzoening zijn er participatieve trainingen en workshops georganiseerd. In totaal zijn er 3 workshops en 1 grote bijeenkomst gegeven op het gebied van conflict preventie, regionaal autonoom beleid en belang van zeggenschap over natuurlijke hulpbronnen. In totaal hebben daaraan 176 mensen deelgenomen.
- Documentatie- en informatieontwikkeling. Het Maluku verstrekt informatie in onder andere boekwerken, bulletins, tijdschriften en audiovisuele presentaties

Van januari 2000 tot juni 2001 is er binnen het programma € 916.728,- besteed. De belangrijkste donoren zijn de Europese Unie, Oxfam GB en de Novib. Oxfam GB is de formele contracthouder van dit gezamenlijke programma. Het programma wordt dit jaar geëvalueerd.

Novib: educatie en bewustwording in Drenthe

Naast financiële ondersteuning voor projecten op de Molukken is er ook aandacht voor educatie en bewustwording in Nederland.

In 2001 is Novib een *samenwerkingsverband* aangegaan met St. TitanE. TitanE had een omvangrijk educatief programma opgesteld. Mede omdat 2001 in het teken stond van 50 jaar in Nederland. Delen van dit programma zijn gefinancierd door Novib en in samenwerking met Novib uitgevoerd.

In datzelfde jaar zijn twee medewerkers van Baileo Maluku zijn naar Nederland gekomen. TitanE en Novib hebben in het provinciehuis en in diverse Molukken-gemeenten waaronder Assen en Hoogeveen, *voorlichtingsbijeenkomsten* georganiseerd rond het werk van Baileo en de ontwikkelingen op de Molukken. In vrijwel elke bijeenkomst is gesproken over de besteding van gelden van hulpacties die door Molukkers hier in Drenthe zelf zijn opgezet. Er was veel onduidelijkheid over de juiste besteding van gelden. Accountability is een zeer belangrijk punt.

Om op dit punt in te gaan heeft Novib in december in samenwerking met TitanE en het M.O.T voor een groep van 15 vertegenwoordigers van diverse Kumpulan-organisaties een *training* verzorgd over het beoordelen en identificeren van projecten. Afhankelijk van de evaluatie en belangstelling in het veld krijgen deze een vervolg.

Ook is er een tentoonstelling gemaakt over het werk van Baileo Maluku. Deze is aangevuld met activiteiten gepresenteerd op de kinderActief Route/Drentse Fiets Vierdaagse in Hoogeveen. De tentoonstelling is eind mei, begin juni 2002 in het provinciehuis. Op het Full Colour Festival was Novib aanwezig met de fotopresentatie over Baileo Maluku.

Ten slotte is voor het verzamelen van "human interest"-verhalen, feitelijke informatie, beeldmateriaal en voortgangsinformatie, voor het onderzoeken van de mogelijkheden voor een educatieve reis en voor het leggen van contacten de regionale projectleider afgereisd naar de Molukken.

Ook voor 2002 staan verscheidene activiteiten op het programma: voorlichtingsactiviteiten (onder andere met medewerkers van Baileo), trainingen voor Molukse groepen en organiseren van discussie-avonden rond samenwerking met migrantenorganisaties.

gm/coll.